

Jonglöörit oikeusvaltiossa

EERO KITUNEN

Tammikuussa perussuomalaisten nuorisojärjestö kehotti koululaisia kertomaan, jos he ovat kokeneet, että perussuomalaisia on käsitelty oppitunneilla kielteisemmin kuin muita puolueita. Eräs puolueen kansanedustaja jopa pyysi koululaisia ilmoittamaan nimeltä opettajat, jotka he tulkitsevat perussuomalaisvastaisiksi. Tämä on herättänyt monessa perusteltua pelkoa opettajien maalittamisesta. Syytä on myös kysyä, pyrkiikö perussuomalaisten nuorisojärjestö murentamaan yleistä luottamusta opettajiin ja koulujärjestelmään luomalla mielikuvaa puolueellisesta opetuksesta.

Keskustelu opetuksen puolueettomuudesta on tervetullutta, diktatuureille tyypilliset ilmiantokäytänteet eivät. OAJ:n varapuheenjohtaja Petri Kääriäinen painottaa Opettaja-lehden (2 / 2021) kirjoituksessaan, että opettajalla on perustuslaillinen oikeus henkilökohtaiseen vakaumukseen. Se ei vain saa vaikuttaa viranhoitoon.

Professori Kimmo Rentola kirjoittaa kolumnissaan (HS 9.2.2021), että opettajalta vaaditaan jonglöörin taitoja: tulee kasvattaa demokratiaan ja samalla välttää poliittisia kannanottoja. Tällainen tasapainoilu on tuttua historian ja yhteiskuntaopin opettajalle, joka päivittäin työskentelee oppilaiden ja opiskelijoiden kanssa poliittisten aiheiden parissa. Hänen periaatteensa on sama kuin roomalaisen oikeuden: on kuunneltava myös toista osapuolta. Eli tulee tarkastella historiallisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä eri näkökulmista.

Toinen roomalaisen oikeuden periaate on, että rikkomuksia tutkii puolueeton taho. Näin toimii oikeusvaltio. Kääriäinen muistuttaa, että Suomessa epäilyt opettajien virkavelvollisuuksien laiminlyönneistä kuuluvat aluehallintoviraston tutkittavaksi. Se ei ole esimerkiksi poliittisten puolueiden tehtävä.

Ei ole ensimmäinen kerta, kun Suomessa sovelletaan ilmiantomenetelmiä opettajiin. Teiniliitto värväsi 1970-luvulla oppikoululaiset raportoimaan opettajien ”virallisen ulkopoliitiikan” vastaisuudes-

"Opettajalla on perustuslaillinen oikeus henkilökohtaiseen vakaumukseen."

ta ja muusta ”vääröppisestä” oikeistolaisuudesta. Rentola kertoo tähän liittyvän tutkimuksen osoittavan, ei kovin yllättäen, että leimatuksi joutuminen traumatisoi opettajia. Samalla hän muistuttaa, että ilmiantajaksi ryhtyvä nuori voi katua tekoaan myöhemmin, ja näin aiheuttaa myös itselleen moraalisen taakan. Siksikään nuoria ei pitäisi provosoida poliittisesti sen enempää oppilaitosten sisältä kuin niiden ulkopuolelta.

Poliittisilla puolueilla tulee olla, ja onkin, mahdollisuus vaikuttaa opetukseen esimerkiksi lainsäädännön avulla. Lisäksi niitä, kuten muitakin järjestöjä, muiden muassa Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liittoa, kuullaan ennen opetukseen liittyvien tavoitteiden laillistamista ja toimeenpanoa. ■

Kirjoittaja on HYOL ry:n hallituksen puheenjohtaja.